

SERGIU MUSTEAȚĂ, *Populația spațiului pruto-nistruan în secolele VIII-IX*, Chișinău, 2005, 404 pag.

Istoriografia din Republica Moldova a cunoscut după 1990 o efervescentă deosebită, faptul datorându-se, în bună măsură, activității unor tineri universitari și cercetători școliți în România sau la instituții occidentale. Mulți dintre ei au introdus metodologii și concepte noi de investigare și au reluat de pe poziții interpretative novatoare subiecte neclare sau controversate, făcându-le cunoscute în studii sau lucrări mai ample bine primite în mediile academice românești. Printre problemele de această natură, cele privitoare la istoria Antichității și a perioadei premedievale în spațiul dintre Prut și Nistru ocupă un loc aparte din multiple cauze, asupra cărora nu este locul să stăruim. Valorificând datele acumulate prin eforturile predecesorilor sau profesorilor lor pasionați și onești (Ion Hincu, Ion Niculiță, Gheorghe Postică) și punând în circulație rezultatele propriilor investigații, Aurel Zanoci, Ion Tentiuc, Igor Corman, Alexandru Popa sau Sergiu Musteață s-au remarcat prin contribuții deosebite în domeniul istoriei și arheologiei geto-dacice, romane și postromane. Printre acestea se înscrie și recenta sinteză a lui Sergiu Musteață, dedicată populației din spațiul pruto-nistruan în secolele VIII-IX. Subiectul nu e deloc ușor de abordat, din cel puțin două motive, pe care autorul însuși le amintește adesea (vezi în special p. 23-31): absența cvasitotală a informațiilor literare privitoare la istoria teritoriului respectiv în veacurile amintite și prezentarea tendențioasă din punct de vedere conceptual, metodologic și etnic a descoperirilor arheologice din interfluvialul pruto-nistruan în istoriografia sovietică, bulgară și o bună parte a celei moldovenești. Prin urmare, pe lângă handicapul informativ, redus - practic - doar la datele investigațiilor de teren, Sergiu Musteață a avut de înfruntat și prejudecățile de natură ideologică și politică înrădăcinate în literatura de specialitate. Citindu-i cu atenție lucrarea,

n-am sesizat vreo crispă provocată de obstacolele amintite; dimpotrivă, totul degajă multă dezinvoltură, izvorâtă din cel puțin următoarele aspecte: buna orientare în istoriografia problemei și în bibliografia perioadei studiate (sunt citate peste 1000 de titluri !) (vezi p. 28-31, 231-284); cunoașterea aproape exhaustivă a materialelor arheologice descoperite în diferite puncte din Bucovina de nord, Republica Moldova și Bugeacul ucrainean, aici incluzându-se și cele proprii, inedite, de la Măscăuți-Livada Boierului, Măscăuți-Poiana Ciucului-Cetate și Butuceni-Orheiul Vechi (vezi impresionantul și foarte utilul repertoriu de la p. 145-189); clasificarea riguroasă a siturilor și artefactelor după criteriul tipologic, cronologic și geografic și analiza lor din punct de vedere statistic, sincron, diacronic și comparativ-istoric; spiritul entuziast, dar cumpănit ce însoțește interpretarea istorică, deși nu întotdeauna descoperirile arheologice pot oferi soluții convingătoare pentru probleme extrem de nuanțate, precum organizarea socială a unei populații sau etnicul acesteia. Toate fac ca în monografia lui Sergiu Musteață să se găsească multe încheieri interesante, care completează un tablou istoric insuficient conturat până acum și de care istoriografia ulterioară va trebui să țină seama. Credem că cea mai importantă concluzie istorică la care a ajuns autorul se găsește formulată la pagina 108: „în cultura materială din secolele VIII-IX sunt atestate 3 componente etnoculturale: romano-bizantin (elemente de factură locală), neromanic (elemente caracteristice neamurilor migratoare) și bizantin (importuri)... Societatea carpato-danubiano-pontică, în rezultatul procesului de migrațiune și conviețuire, a devenit treptat mixtă, cu predominarea elementului romanic”.

NELU ZUGRAVU